

Til:

Klima – og miljødepartementet

postmottak@kld.dep.no

Meråker, 11. mai 2023

Ref. 22/3687 – Innspill til stortingsmelding villrein

Innspill til stortingsmelding om villrein

I forbindelse med utarbeidelse av en stortingsmelding for villrein har Klima- og miljødepartementet bedt om innspill til tiltak og virkemidler for å forbedre tilstanden til villrein i Norge. Her kommer innspill fra Foreningen Våre Rovdyr.

Bakgrunn

Utviklingen for villreinen i Norge har gjennom lang tid gått i feil retning. Villreinen er nå en rødlista art som vi har et internasjonalt ansvar for å ta vare på. Arealbruksendringer har den klart største negative påvirkningen på villrein i villreinområdene. En kraftig økning i menneskelig ferdsel i villreinområdene er en annen stor utfordring. Sykdommer og parasitter påvirker også reinen negativt. Spesielt utgjør skrantesyke en stor utfordring i enkelte områder.

Det må innføres en inngrepsstans i alle villreinrområder. Samtidig må man tilbakeføre og restaurere viktige arealer for villreinen. Utviklingen har i alt for lang tid fått pågå i negativ retning uten at myndighetene har tatt tak i problemene. Det må også bety at menneskelig aktivitet i sårbare områder bør begrenses. Et konkret eksempel er Hjerkin. Her foregår det mye turisme i svært sårbare områder for villreinen. Det er ikke naturlig tilhørende arter som bør vike, men den menneskelige aktiviteten.

Den største utfordringen slik vi ser det er mangel på politisk vilje til å prioritere ivaretakelsen av villreinen og dens viktige leveområder. Det krever et helhetlig økologisk innblikk i alle deler av naturen som villreinen er en del av.

Villrein og rovdyr

Foreningen Våre Rovdyr mener det er svært viktig at rovdyr, spesielt jerv, får etablere seg som en naturlig del av restaurering av våre villrein fjell med et intakt og naturlig dyreliv. Jerven er en naturlig del av økologien i høyfjellet sammen med fjellreven og villreinen. Alle disse tre artene sliter veldig under presset av menneskelige virksomheter i dag. Fjellreven vil heller ikke kunne overleve på sikt på Hardangervidda, hvis han ikke har jerven han kan følge etter og leve av åtsler etter på vinterstid. Fjellrevens overlevelse er helt avhengig av tilstedeværelse av store rovdyr.

Så snart det dukker opp en jerv i disse områdene i dag så blir den skutt. Dette er en svært lite kunnskapsbasert og ødeleggende måte å drive naturforvaltning på. Jerven er jo selv en rødlistet art som vi har et internasjonalt ansvar for å ta vare på samtidig som den er ekspert på å plukke ut syke dyr året rundt.

Jervens tilstedeværelse i høyfjellet kan bidra med en rekke goder for hele det økologiske systemet. Jerven kan bidra til å holde hjortevilt i god kondisjon og å ta ut syke og døende dyr raskere enn noen kunstig, menneskelig måte. Villreinen og store rovdyr har levd side om side i tusenvis av år og artene er godt tilpasset hverandre. I noen fora vil man kunne møte på myter om at rovdyr er en trussel for villreinen. Dette er ingenting annet enn kunnskapsløse og historieløse utsagn da villreinen og rovdyr har fungert utmerket side om side i naturen uten menneskelig påvirkning. Det er den menneskelige aktiviteten som utgjør den virkelige store trusselen mot villreinen.

Husdyr og villrein

Sykdommene som vi har sett blant villreinen på Hardangervidda og andre steder de seneste årene er et tydelig resultat av at man har tatt vekk rovdyra som er en viktig del av økosystemet.

Sau er dokumentert å være en viktig faktor for overføring av parasitter som kan ha negativ påvirkning på villrein. Saueparasitten *Nematodirus battus* har vist seg å være overførbart til villrein på saltsteinplasser. Det samme bør diskuteres og vurderes når det gjelder spredning av skrantesyke. I de tidligere fasene hvor skrantesyke ble oppdaget, ble det innført strenge regler for fotturister og jegere blant annet med råd om å vaske skotøy. Samtidig ble tusenvis av beitende sau fraktet inn og ut av det samme området.

Den utbredte forekomsten av sau på utmarksbeite i villreinområder må diskuteres på et faglig nivå når det gjelder overføring av farlig og smittsomme parasitter. Man kan ikke fortsette med «tradisjoner» når vi ser de alvorlige konsekvensene av det for det ville dyrelivet. Det har aldri vært en tradisjon i Norge å slippe tusenvis av husdyr på utmarksbeite uten daglig tilsyn. Den gamle driftsformen var i så fall seterdrift med etablerte beitevoller hvor gjeterne hadde ansvar for sine dyr i sommerukene. Det kan ikke være slik at Stortinget

unngår å ta opp særdeles aktuelle trusler mot villreinen, slik beitende sau gjør i dag. Den omfattende beitepåvirkning for høyfjellsøkosystemene må diskuteres i stortingsmeldingen.

Nasjonalparker

Mange av villreinområdene i Norge i dag er også nasjonalparker. Nasjonalparker har dessverre et altfor dårlig vern i Norge i dag. Det mest naturlige ville vært om de naturlige tilhørende artene fikk høy beskyttelse i de samme områdene. Det vil blant annet innebære villrein og rovdyr. Lovverket for nasjonalparkene burde være utformet slik at det ikke var åpning for å skyte naturlige tilhørende arter. I dag foregår både jakt, huiutak og motorisert ferdsel for å få skutt rovdyr i Norges nasjonalparker. En gjennomgang av nasjonalparkplaner og forskrifter burde derfor være med i en stortingsmelding om villrein.

Kunnskapsbasert forvaltning

Naturmangfoldlovens §8 er tydelig på at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap om alle faktorer som kan ha innvirkning. Det vil derfor være et krav at Stortinget og Klima- og miljødepartementet inviterer og inkluderer forskere og personer med inngående kunnskap om temaet inn i høringsrunder før en stortingsmelding kan foreligge. Her kan blant annet tidligere viltforvalter Tor Punsvik være sentral, sammen med forskere hos NINA. Foreningen Våre Rovdyr forventer at alle konklusjoner og beslutninger skal være kunnskapsbasert, hvor alle aspekt er belyst.

Vi vil også minne om at Norge nylig har underskrevet en viktig naturavtale som krever et helt annet, og økt fokus, på ivaratakelse av ville dyr og natur.

Oppsummerende punkter

*Tilstedeværelse av rovdyr må prioriteres slik at kondisjon og reduisering av smittsomme sykdommer kan forbedres.

*En gjennomgang av forskrifter for nasjonalparker bør utredes med tanke på villreinens leveområder.

* Vi krever en høy grad av kunnskapsbaserte beslutninger og inkludering av fagkunnskap før en eventuell stortingsmelding om villrein foreligger.

På vegne av de stemmeløse i norsk natur,

Foreningen Våre Rovdyr

Alette Sandvik, daglig leder

as@fvr.no

Tlf: 90 60 39 50

Ingvild Elise Ihle, rådgiver

ii@fvr.no